

รายงานผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการทำงานของสภาองค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงกับหน่วยงาน
ภาคีพัฒนา เรื่อง การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเกษตรกรรมชุมชน ร่วมกับสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้ประเทศพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของ กลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศหลุดพ้น จากการเป็นประเทศยากจนและในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศน์ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยยึดเป้าหมายในการยกระดับประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันและส่งผลให้เกิดการยกระดับรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำลง มีการขยายตัวและเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่ต่อเนื่อง เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้จากภาคเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ เกษตรผสมผสาน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง ยกระดับเป็นแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม โดยมีเป้าหมายส่งเสริมให้เกษตรกร องค์กรเกษตรกรมีความ เข้มแข็ง สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ในการจัดทำแผน รวมถึงการประสานหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพของเกษตรกร ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนประเทศสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี นำมาสนับสนุนภาคการผลิตให้เข้มแข็ง การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมชุมชน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการ เชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสภาเกษตรกรแห่งชาติที่มีภารกิจหลักด้านการสนับสนุนให้ เกษตรกรแต่ละจังหวัดจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาเกษตรกรรมอยู่แล้ว เพื่อร่วมมือกันพัฒนาการเกษตรให้เกิด ความมั่นคงเข้มแข็งทั้งระดับชุมชนและระดับประเทศ

- ผลการดำเนินงาน / แผนความร่วมมือกับหน่วยงาน

ภายใต้บันทึกความร่วมมือ ระหว่างสภาองค์กรชุมชน สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ที่จะสร้างความร่วมมือ สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกร ยุกระดับพัฒนาเป็นแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรกรรม ที่เชื่อมโยงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรกรรม ผลักดันสู่ข้อเสนอระดับนโยบาย เพื่อให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของเกษตรกร รวมไปถึงประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีการปรึกษาหารือถึงแนวทางขับเคลื่อน และวางแผนการพัฒนาร่วมกับหน่วยงาน เพื่อให้ได้แผนงานสำคัญ กลไกการประสานงานร่วมกันระหว่าง ๒ หน่วยงาน สร้างกระบวนการขับเคลื่อนการทำงาน สร้างพื้นที่รูปธรรม ตลอดจนการเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายทุกมิติ ร่วมกันผลักดันให้เกิดแผนพัฒนาเกษตรกรกรรม ในพื้นที่จังหวัดนำร่องสู่ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งจัดการตนเอง

ที่ผ่านมา ทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยสำนักประสานเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนได้จัดเวทีปรึกษาหารือกันระหว่างผู้นำสภาองค์กรชุมชนและผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือกันและค้นหาพื้นที่นำร่องเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรกรรมระดับตำบลร่วมกัน โดยมีสภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นกลไกในพื้นที่ทำบทบาทประสานเชื่อมโยงผู้นำชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ร่วมกันจัดทำแผน ซึ่งผลจากการประชุมปรึกษาหารือได้มีมติเห็นชอบร่วมกันในการดำเนินงานจัดทำแผนในพื้นที่นำร่องทั้งสิ้น ๒๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ ลำปาง กำแพงเพชร พิจิตร อุบลราชธานี ขอนแก่น ร้อยเอ็ด นครราชสีมา อำนาจเจริญ ชัยนาท อ่างทอง ราชบุรี เพชรบุรี สุพรรณบุรี ปทุมธานี ระยอง สระแก้ว จันทบุรี สุราษฎร์ธานี พังงา ปัตตานี และยะลา และให้ผู้นำสภาองค์กรชุมชนตำบลในระดับจังหวัด ประสานงานกับสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดแต่ละจังหวัด กำหนดพื้นที่ตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรกรรมระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม

หารือแนวทางการสร้างพื้นที่นำร่องการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรกรรมระดับตำบลร่วมกับสภาเกษตรกรจังหวัด

- บทเรียนที่ได้จากการประสานความร่วมมือ (ข้อเสนอ/ปัญหาอุปสรรค/แนวทางการแก้ไข)

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน มีเป้าหมายสำคัญ คือ การบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เช่นเดียวกับกับการประสานความร่วมมือกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ มีเป้าหมายที่ต้องการบูรณาการความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาด้านเกษตรกรกรรมระหว่างสภาองค์กรชุมชนตำบลและสภาเกษตรกรจังหวัด และคาดหวังถึงการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ธกส. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ โดยให้พื้นที่ตำบลเป็นศูนย์กลางของการทำงานร่วมกัน ผลจากการประชุม การปรึกษาหารือ ได้เกิดบทเรียน และแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อผลักดันให้เกิดแผนพัฒนาเกษตรกรกรรมระดับชุมชนและตำบล เสริมสร้างบทบาทให้้องค์กรชุมชน

ในพื้นที่ลงมือปฏิบัติการตามแผนที่ได้กำหนดขึ้น ให้สามารถจัดการตนเอง โดยชุมชนมีทุนและทรัพยากร สนับสนุน ชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งได้ในทุกมิติ บทเรียนที่เกิดขึ้น สรุปได้ดังนี้

**เวทีประชุมออกแบบแนวทางขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการ ติดตามความก้าวหน้า
การขับเคลื่อนพื้นที่นำร่องพัฒนาเกษตรกรรม**

๑) แผนพัฒนาการระดับตำบล จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนงานและบูรณาการ ทำงานร่วมกันระดับตำบล โดยกำหนดเป้าหมายไว้ ๒๕ จังหวัด ๑ ละ ๑ ตำบล เป็นพื้นที่ปฏิบัติการร่วม โดยมี แนวทางเบื้องต้นคือการบูรณาการด้านการจัดทำฐานข้อมูล มีแผนการขับเคลื่อนงานร่วมในระดับจังหวัดที่จะ นำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการพัฒนาเกษตรกรรมต่อหน่วยงานในระดับจังหวัด และการจัดทำข้อเสนอ เชิงนโยบายร่วมกันในระดับภาคเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชน ดังนั้นในแต่ละจังหวัด จึงได้ร่วมกันคัดเลือกพื้นที่นำร่องปฏิบัติการร่วม พร้อมทั้งมีแผนที่จะจัดตั้งกลไกคณะทำงานร่วมกันด้วย

๒) ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารกับสภาเกษตรกรในระดับจังหวัด รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดร่วม และสร้างเครื่องมือปฏิบัติการร่วมกันในพื้นที่

๓) ในระดับจังหวัดที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นกลไกสำคัญในการ เชื่อมโยงการทำงาน หรือสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ มีแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนที่เห็น ถึงรูปธรรมการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน

๔) การบูรณาการความร่วมมือ สามารถสนับสนุนผ่านกลไกในระดับจังหวัด โดยการนำประเด็น ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรกรรมเสนอต่อที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชน ตำบลได้ด้วย เช่น ประเด็นป่าไม้ ที่ดินและที่อยู่อาศัย การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับ CPTPP การพัฒนาระบบการผลิตของเศรษฐกิจฐานราก เป็นต้น

ทั้งนี้ การประสานแผนงาน หรือการเชื่อมโยงงานระหว่าง ๒ องค์กร ควรมีการผลักดันเชิงนโยบาย ในระดับพื้นที่ให้เกิดขึ้นจริง และลงมือปฏิบัติการร่วมกัน โดยมีสภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกเชื่อมประสานภาคีต่าง ๆ ในพื้นที่ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร มีการเชื่อมโยงการจัดการทางสังคม เศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริม รายได้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน นำเสนอปัญหาเชิงนโยบายต่อรัฐให้สนับสนุนการแก้ไข ปัญหาให้แก่เกษตรกรที่มีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงจากพื้นที่

แนวทางการทำงานต่อไป มีแผนงานในการผลักดันภารกิจร่วมกันระหว่างหน่วยงาน สร้างแผนปฏิบัติการ ทำงานร่วมกันทั้ง ๓ ฝ่าย ได้แก่ สภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาองค์กรชุมชน และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

โดยใช้พื้นที่ปฏิบัติการนำร่องทั้ง ๒๕ จังหวัด ประสานแผนปฏิบัติการร่วม เดินหน้าสร้างเป็นพื้นที่รูปธรรมตำบล บางพื้นที่ที่มีศักยภาพ อาจจะมีผลักดันให้เกิดเป็นแผนยุทธศาสตร์จังหวัด เกิดการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน และ สร้างวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรใหม่ต่อไป

- **สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ / แนวทางการทำงานร่วมกันในอนาคต**

จากการประสานความร่วมมือกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ และมีแผนการทำงานร่วมกันต่อไปในอนาคต มีความคาดหวังที่จะให้เกิดการบูรณาการของทั้ง ๒ หน่วยงาน เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น มีความเข้มแข็งสู่การพัฒนาตนเอง จัดการตนเองได้ สามารถช่วยเหลือให้เครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นผู้ประกอบทั้ง ด้านเกษตรกรรมหรืออาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพิ่มรายได้ทั้งในเมืองและชนบทในภาคเกษตรกรรม โดยให้การสนับสนุนและพัฒนาองค์กรชุมชน ตลอดจนการประสานงานต่าง ๆ เพื่อเป้าหมายการสร้างความร่วมมือ และจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลบรรลุเป้าหมายการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร แนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนงานในระยะต่อไป มีดังนี้

๑) เป็นหน่วยงานสนับสนุนกลไกของชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง และเกิดกระบวนการขับเคลื่อนงาน ด้านการพัฒนาเกษตรกรรมร่วมกัน

๒) พัฒนากลไกการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น และเข้ามาร่วมบูรณาการ

๓) รวบรวมปัญหาของเกษตรกรมาพัฒนาเป็นข้อเสนอทางนโยบาย และผลักดันให้เกิดเป็น แผนพัฒนาด้านการเกษตรในระดับต่าง ๆ เช่น การยกระดับอาชีพเกษตรกรให้เกิดนวัตกรรมที่หลากหลาย การพัฒนาเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวสู่เกษตรกรรมอย่างยั่งยืน เป็นต้น

๔) พัฒนาหลักสูตรการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล ฝึกอบรมทักษะด้านการเกษตร แก่แกนนำชุมชนและเกษตรกร

๕) พัฒนาชุมชนต้นแบบด้านการเกษตรกรรมยั่งยืนหรือตำบลต้นแบบเกษตรกรรม ที่มีรูปธรรมการพึ่งพาตนเอง สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพ นำมาหนุนเสริมงานเกษตรกรรม ต่อไป

